

Program zmanjševanja škode zaradi drog Stigma

Program je sestavljen iz več dejavnosti – 2 dnevna centra v Ljubljani, Terensko delo po Ljubljani in Terensko delo s kombijem v krajih v osrednji Sloveniji.

Uporabnikom v dveh dnevni centrih nudimo informiranje in svetovanje v zvezi z urejanjem socialne in zdravstvene problematike, pomoč in podporo pri urejanju denarnih socialnih pomoči, urejanju zdravstvenega zavarovanja, urejanju stalnega prebivališča, stanovanjske in zaposlitvene problematike, pri pisanju prošelj in pritožb v zvezi s sodišči in Policijo, pri pridobitvi osebnih dokumentov, napotitev v komune ter CZOPD in informiranje o varnejši uporabi drog ter preprečevanju in zdravljenju različnih okužb. Po potrebi izvajamo tudi spremljanja na druge organizacije (upravne enote, CSD, terapevtski programi, zdravstveni domovi, Rdeči križ in Karitas, Infekcijska klinika). Sodelujemo tudi s Karitasom, smo ena od njihovih razdelilnic hrane, tako da uporabniki programa trikrat letno dobijo osnovni paket hrane – mleko, riž, testenine, moka, pelati, fižol, marmelada in olje. V okviru programa jim nudimo tudi napitke ter sendviče in pekavske izdelke, ki jih prejmemo od lokalne pekarnice in društva Krog9.

Pomembna dejavnost programa je distribucija sterilnega pribora za uporabo drog in organizirano zbiranje rabljenega pribora. V sodelovanju z Društvom študentov medicine Slovenije enkrat mesečno izvedemo delavnico varnejše uporabe drog, prve pomoči, preprečevanju predoziranja in uporabe naloxona.

Terensko delo izvajamo v Ljubljani in v občinah v osrednji Sloveniji (Novo mesto, Jesenice, Kranj, Kočevje, Trbovlje, Kamnik, Pivka, Logatec, Idrija, Postojna). Terenski delavci smo v tem času uporabnikom nudili podobne storitve in svetovanja kot v dnevnem centru. V Ljubljani se z uporabniki drog redno srečujemo na že znanih lokacijah – v centru mesta, v bližini CPZOPD, na Taboru, Metelkovi in Kotnikovi ulici, Kongresnem trgu, Tomanovem parku in podhodu Ajdovščina, po dogovoru pa tudi v drugih delih Ljubljane.

V prvi polovici leta smo zaznali povečan obisk v dnevnem centru na Petkovškovem nabrežju, povečana je tudi prisotnost uporabnikov na ulici in posledično javne uporabe drog, to pa postaja moteče za lokalno skupnost, zato se bo s to problematiko ponovno potrebno ukvarjati skupnostno. 28.6.2024 se je pred vhodom zgodil tudi hujši incident, ko je en uporabnik drugega hujše poškodoval z nožem, kar je bil zadnji povod za začasno zaprtje dnevnega centra. Konec julija smo dnevni center ponovno odprli, vendar v omejenem obsegu.

V izvajanje aktivnosti je kot izvajalka vključena tudi dipl. med. sestra, ki pa je v dogovoru z MZ zaposlena v ZD Kranj, vendar izvaja delo v dnevnem centru in na terenu.

V letu 2024 se je povečalo število uporabnikov na Petkovškovem nabrežju. Uporabnike z območja ZD Ljubljana Center, z Metelkove ter Kotnikove ulice in izpred Mercatorja na Metelkovi redarji, varnostniki in policija "preganja", zato so se preselili predvsem na dve lokaciji - v Tomanov park in na Petkovškovo nabrežje. Mnogi se na teh dveh lokacijah zadržujejo dlje časa kot prej, več je uporabe drog na teh lokacijah in s tem povezanega kriminala, več je tudi nasilja. Dogajanje počasi je postalo nevzdržno, sploh na Petkovškovem nabrežju, saj prostor, ki ga uporabljamo ne omogoča več kvalitetnega dela z (občasno) več kot 100 osebami dnevno. Zaposleni smo žal bolj kot v vlogi strokovnih delavcev porinjeni v vlogo varnostnikov in čistilcev

prostora in okolice. Ocenjujemo, da so uporabniki tudi vedno bolj razdraženi in jezni, saj so preganjani z večine prostorov, kjer so se doslej zbirali. Ko se je konec junija zgodil še napad z nožem na drugega uporabnika pri vhodu v dnevni center, smo se odločili, da je situacija postala nevarna tako za uporabnike kot tudi zaposlene. Zato smo 28.6. do nadaljnjega zaprli dnevni center. Hkrati pa smo okrepili izvajanje terenskega dela po centru Ljubljane, uporabnike povabili v dnevni center na Hacquetovo, tako da zagotavljamo vse osnovne storitve, ki jih izvajamo. O zaprtju smo obvestili tudi vse financerje in sklicali sestanek. Zadovoljni smo, da so se ga udeležili vsi - MDDSZ, MZ, MOL in NIJZ. Dogovorili smo se, da se bodo težave v prihodnje poskušale urediti skupnostno, izvajalci programa smo se zavezali, da bomo še v mesecu juliju prostor ponovno odprli, vendar za začetek v omejenem obsegu z zagotavljanjem dostopa do sterilnega pribora in z zagotavljanjem osnovnih socialno varstvenih storitev - pomoč pri izpolnjevanju formularjev, dostop do interneta in telefona za urejanje dokumentov, iskanje namestitev, zaposlitev ipd. Predvsem na Petkovškovem nabrežju vedno bolj čutimo nujno in potrebo po odprtju varnega prostora za uporabo drog - za začetek za snifanje, saj mnogi snifajo kar na oknu pred dnevnim centrom in na betonskih klopeh nasproti dnevnega centra.

Naslednja težava ki jo opažamo je, da ima vedno več uporabnikov težje zdravstvene težave, mnogi imajo tudi resne težave v duševnem zdravju, kar prinaša dodatne izzive in dodatne potrebe. V Ljubljani opažamo tudi vedno več javnega brezdomstva in spanja na javnih prostorih - eden od razlogov je tudi ta, da se je zaprlo kar nekaj stavb, ki so jih prej brezdomci uporabljali za spanje (Rog, Cukrarna, Kolizej,...).

Uporabniki/ce programa

Uporabniki/ce programa so uporabniki/ce nedovoljenih drog. Del ciljne skupine so tudi partnerji, starši in znanci uživalcev nedovoljenih drog, ki potrebujejo svetovanje ali informacije. Vključitev v program je prostovoljna.

Med uporabniki drog je tudi nekaj brezdomcev, opažamo, da ima vedno več uporabnikov hujše zdravstvene težave. Nujno bi bila potrebna vzpostavitev mobilne enote z zdravnikov in ostalim zdravstvenim osebjem. Ugotavljamo, da bi se tega problema morali lotiti sistemsko, z zagotavljanjem primerne ustanove, ki bi zagotovila namestitev za uporabnike drog, ki imajo hujše zdravstvene težave. Nekateri uporabniki so nameščeni v zavodih Hrastovec in Dutovlje, ki nista najbolj primerna, vendar sta bila v konkretnem trenutku edina možna namestitev. Velik problem je tudi t.i. odprta scena - za reševanje tega problema predlagamo, da se tega problema lotimo skupaj nevladne organizacije, občina in ministrstva; opozarjamo na nujnost odprtja varne sobe za uporabo drog, t.i. mokrih dnevnih centrov, kjer lahko uporabniki uporabljajo alkohol; sistematično vzpostavitev namestitvenih programov ipd. Uporabniki si želijo tudi lokacije, del parka ali kakšen vrt, kjer bi se lahko družili, brez da bi jih stalno preganjala in odganjala policija ali redarji.

V letu 2024 je bilo v program vključenih 780 oseb. 543 oseb v dnevnih centrih, 242 pa v okviru terenskega dela v drugih krajih. 648 (oz. 83%) je moških, 132 (oz. 17%) pa žensk. Povprečna starost je 41,5 let. Najmlajši uporabnik ima 16 let, najstarejši 71. 7 oseb je mlajših od 18 let.

Finančno poročilo:

Prihodki:

MOL - OZSV	78.000,00
MDDSZ	214.500,00
MZ	28.500,00
FIHO	10.317,17
ZRSZ (javna dela)	12.040,35
MOL (javna dela)	5.232,87
Uprava za probacijo	1.455,60
ZZZS (refundacija boleznin)	19.218,08
Donacije	222,91
SKUPAJ	369.486,98

Odhodki

Stroški dela (plače)	311.946,51
Stroški storitev (najemnina, elektrika, ogrevanje, voda, Snaga, računovodstvo, supervizija,...)	38.106,73
Stroški materiala in blaga	4.567,43
Drugo (stroški, povezani z vzdrževanjem terenskega vozila, sanitetni material, čistila, ...)	14.866,31
SKUPAJ	369.486,98